

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Møtedato
125/09	Fylkestinget	29.09.2009

Høring: Forslag om endringer i opplæringsloven og privatskoleloven - bortvisning av elever

Sammendrag

Kunnskapsdepartementet har sendt på høring forslag til endringer i bortvisningsreglene i opplæringslovens § 2-10 og 3-8 og privatskolelovens § 3-10. Høringsfristen er 6. oktober 2009.

I høringsnotatet foreslås det å åpne for at rektorenes myndighet til å fatte avgjørelse om bortvisning fra undervisningen for inntil en dag kan delegeres til lærerne. Følgende endringer i opplæringslovens § 3-8 foreslås – som gjelder videregående skoler: (endringer angitt i kursiv)

Fylkeskommunen kan fastsette i ordensreglementet at elever som alvorleg eller fleire gonger bryt reglementet, kan visast bort i inntil fem dagar. Rektor sjølv vedtek å vise bort ein elev her etter å ha rådført seg med lærarane til eleven. *Rektor kan likevel bestemme at lærarane skal ha mynde til å treffe avgjerd om bortvisning frå undervisninga for inntil ein dag.*

Når ein elev vedvarande har vist ei framferd som i alvorleg grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når ein elev alvorleg forsømmer pliktene sine, kan eleven visas bort for resten av skoleåret. I samband med eit vedtak om bortvising for resten av skoleåret kan fylkeskommunen også vedta at eleven skal miste retten til vidaregåande opplæring etter § 3-1. Fylkeskommunen kan ikke overlata til eit organ på skolen å treffe vedtak etter leddet her om bortvising eller tap av retten til vidaregåande opplæring. Før det blir gjort vedtak om bortvising eller tap av rettar, skal ein vurdere om det er mogleg å bruke andre hjelpe- eller refsingstiltak.

Forslaget til endringer innebærer altså at faglærer kan få delegert myndighet til å fatte avgjørelse om bortvisning for inntil en dag. Øvrige bortvisningsbestemmelser videreføres.

Bakgrunn

Bortvisning fra undervisningen er regulert i opplæringsloven, og i gjeldende lovverk fremgår det at rektor selv, eller den som fungerer i rektors fravær skal fatte avgjørelser om bortvisning. Det vil si at dagens lovverk ikke gir adgang til at lærere eller andre tilsatte kan fatte avgjørelse om bortvisning.

Avgjørelse om bortvisning for en eller flere dager, samt bortvisning for resten av et kurs eller tap av rett til videregående opplæring, er enkeltvedtak etter forvaltningslovens § 2, mens avgjørelser om bortvisning for mindre enn en dag ikke regnes som et enkeltvedtak, men avgjørelsen må etter gjeldende lovverk fattes av rektor.

Det har i mange år vært en etablert praksis hvor gjeldende lovverk har vært tolket slik at lærerne hadde fullmakt til å bortvise elever for inntil en skoledag. Dette har også vært praktisert i videregående skoler i Nordland, og hjemlet i vårt ordensreglementet. I praksis har dette betydd at lærer har sendt eleven ”på gangen” for resten av undervisningsøkta i de tilfellene tilsnakk og advarsel ikke har vært nok for å sikre arbeidsro i gruppa. Utelukkelse for resten av dagen har sjelden vært aktuelt.

Et bortvisningsvedtak ved Gausdal videregående skole i Oppland høsten 2008 fikk stor oppmerksomhet i media på grunn av en slik tolkning av regelverket. Saken ble brakt inn til fylkesmannen i Oppland som støttet skolens praksis om utvisning, men elevorganisasjonen klaget saken inn til Utdanningsdirektoratet som konkluderte med at praksis ved Gausdal videregående skole er ulovlig. Denne saken er trolig bakgrunnen for at det er behov for en presisering av opplæringslovens bestemmelser om bortvisning av elever.

Forslag til endring av opplæringsloven ble sendt på høring til de videregående skolene i Nordland. Innen fristen 24. august har vi mottatt svar fra Brønnøysund videregående skole, Vest-Lofoten videregående skole og Bodin videregående skole.

Problemstilling

I saken inviteres fylkestinget til å gi høringsuttalelse til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven. De foreslåtte endringene oppfattes som en presisering av gjeldende regelverk om bortvisning av elever, på bakgrunn av en etablert praksis som viser seg å være i strid med opplæringsloven.

Gjeldende regelverk har vært tolket slik at bortvisning av elever som ikke er innenfor rammen av enkeltvedtak, kan gjøres av faglærer, og har vært oppfattet som et nødvendig virkemiddel for læreren til å skape et godt læringsmiljø og orden i klasserommet.

Departementet ber spesielt om høringsinstansens syn på hvor lange tidsperioder lærere bør kunne vise bort elever, og om annet personale i skolen enn lærerne bør kunne få delegert bortvisningsmyndighet.

Brønnøysund videregående skole mener at det i opplæringsloven bør presiseres at lærere kun skal ha myndighet til bortvisning fra egne timer, og begrunner dette med at adferd er relasjonsbetinget, og at elevers adferd ofte er betinget av relasjon til lærer og faget.

De foreslåtte endringene gjelder *bortvisning frå undervisninga for inntil ein dag*, og her kunne en jo ha presisert dette ytterligere og sagt at enkeltlærere kun bør ha myndighet til å bortvise eleven fra resten av undervisningsøkta i det aktuelle faget. Det er slik det i praksis fungerer i dag, men vi synes at formuleringen *bortvisning frå undervisninga for inntil ein dag*, er presisering god nok. I praksis vil det likevel bli slik at enkeltlærere har bortvisningsmyndighet for undervisningsøkta, men vi kan tenke oss helt ekstraordinære tilfeller hvor det faktisk kan være bruk for å kunne bortvise elever for en hel dag. I slike tilfeller kan det være greit å ha denne lovhjemmelen.

Når denne lovendringen trer i kraft vil det bli nødvendig med en revidering av ordensreglementet for videregående skoler i Nordland. En ytterligere presisering av lærerens bortvisningsmyndighet vil bli vurdert i den forbindelse. Dette vil gi muligheter for medvirkning både fra elevorganisasjonen, arbeidstakerorganisasjonene og skolene.

Vurderinger

Fylkeskommunen støtter forslaget til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven som gjør at faglærer kan få delegert myndighet til å fatte avgjørelse om bortvisning for inntil en dag. Vi mener at det bare er lærere som bør få delegert bortvisningsmyndighet og ikke annet personale i skolen.

Bortvisning fra opplæringen er en alvorlig sanksjon, og derfor er det viktig at regelverket knyttet til dette ivaretar hensynet til elevenes rettssikkerhet, samtidig som skolen gis muligheter til å bortvise elever når det er nødvendig. Konsekvent grensesetting og håndheving av ordensreglementet i skolen er viktig for å skape et godt læringsmiljø, og en presisering av lovverket er nødvendig slik at etablert praksis om bortvisning av elever blir i samsvar med opplæringsloven.

Konsekvenser

Saken er en høringsuttalelse til forslag om endringer i opplæringsloven og privatskoleloven og har ingen økonomiske konsekvenser for behandling av saken.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

Fylkestinget er enig i at opplæringsloven endres slik at myndighet til å vise bort elever fra undervisningen for opptil en dag kan delegeres fra rektor til faglærer.

Bodø den 08.09.2009

Odd Eriksen
fylkesrådsleder
sign.

Trud Berg
fylkesråd for utdanning
sign.

29.09.2009 Fylkestinget

FT-125/09

Innstilling fra komite for utdanning og kompetanse ble lagt fra av saksordfører Anne Britt Sletteng, FrP:

1. Fylkestinget er enig i at opplæringsloven endres slik at myndighet til å vise bort elever fra undervisningen for opptil en dag kan delegeres fra rektor til faglærer.
2. Når denne lovendringen trer i kraft vil det bli nødvendig med en revidering av ordensreglementet for videregående skoler. En ytterligere presisering av lærernes bortvisningsmyndighet vil bli vurdert i den forbindelse. Dette vil gi muligheter for medvirkning både fra elevorganisasjonen, arbeidstakerorganisasjonene og skolene.

Oversendelsesforslag fra Rødt:

- Det må finnes klare retningslinjer til grunn for hva som er gyldig grunn for bortvising. Dette kan for eksempel være nedfelt i ordensreglementet.
- Eleven skal ha mulighet til å klage på bortvisningen, slik at dette evt. ikke blir protokollført i ettertid.
- Alle tilfeller av bortvisning skal rapporteres inn til skolens ledelse slik at eventuelle mønster, enten fra elever eller lærere, enkelt kan fanges opp og følges opp i etterkant.

Anne Rita Nicklasson, Høyre, fremmet Rødt og Høyre fellesforslag fra komiteen til nytt punkt:

Lærere har kun bortvisende myndighet fra egne timer.

Votering:

Fellesforslaget fra Rødt og Høyre til nytt punkt fikk 14 stemmer og falt.

Komiteinnstillinga punkt 1 vedtatt mot 2 stemmer.

Komiteinnstillinga punkt 2 enstemmig vedtatt.

Oversendelsesforslaget fra Rødt vedtatt oversendt.

Vedtak:

1. Fylkestinget er enig i at opplæringsloven endres slik at myndighet til å vise bort elever fra undervisningen for opptil en dag kan delegeres fra rektor til faglærer.
2. Når denne lovendringen trer i kraft vil det bli nødvendig med en revidering av ordensreglementet for videregående skoler. En ytterligere presisering av lærernes bortvisningsmyndighet vil bli vurdert i den forbindelse. Dette vil gi muligheter for medvirkning både fra elevorganisasjonen, arbeidstakerorganisasjonene og skolene.

Oversendelsesforslag:

- Det må finnes klare retningslinjer til grunn for hva som er gyldig grunn for bortvising. Dette kan for eksempel være nedfelt i ordensreglementet.
- Eleven skal ha mulighet til å klage på bortvisningen, slik at dette evt. ikke blir protokollført i ettertid.
- Alle tilfeller av bortvisning skal rapporteres inn til skolens ledelse slik at eventuelle mønster, enten fra elever eller lærere, enkelt kan fanges opp og følges opp i etterkant.